

दाखल तारीख : ०७.१०.२०२५
नोंदणी तारीख : ०७.१०.२०२५
निकाल तारीख : १२.०८.२०२६
कालावधी : वर्ष महिने दिवस
०० १० ०५

न्यायाधीश, सहकार न्यायालय, औरंगाबाद यांचे न्यायालयात
(पिठासीन अधिकारी मनिषा ना. थोरात)

सी.सी.ए.क्रमांक १७२/२०२५

निशाणी क्रमांक २७

समर्थ सहकारी बँक मर्यादित जालना,
शाखा जाफराबाद मार्फत अधिकारपत्र धारक
श्री. नवनाथ आनंदराव पांचाळ,
रा. तहसील समोर, मेन रोड, जाफराबाद,
ता. जाफराबाद, जि.जालना

... वादी

विरुद्ध

१. रमेश पंडीत तायडे,
वय : ५० वर्षे, धंदा : शेती,
२. नारायण माणीकराव तायडे,
वय : ६० वर्षे, धंदा : शेती,
३. भानुदास वसंता डोईफोडे,
वय : ५५ वर्षे, धंदा : शेती,
सर्व रा. खानापूर, ता. जाफराबाद,
जि.जालना.

... प्रतिवादी

दावा : रक्कम रुपये ६४,३०४/- वसूल होऊन मिळणेबाबत...

वादीतर्फे विद्वान विधीज्ञ श्री. एन. आर. मापारी
प्रतिवादीविरुद्ध एकतर्फी

न्यायनिर्णय

(घोषित दिनांक १२ ऑगस्ट, २०२६)

विवाद करणार यांनी कर्जदार व जामीनदार यांच्याकडून थकीत कर्ज रक्कम व्याज व दंड व्याजासह वसूल होऊन मिळणेसाठी प्रस्तुत विवाद दाखल केलेला आहे.

२. विवाद करणार यांची कथने थोडक्यात खालीलप्रमाणे :

वादी बँक ही महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० अन्वये नोंदणीकृत असून तिचेमार्फत बँकेच्या सभासदांना कर्ज देणे व ठेवी स्वीकारण्याचे कार्य केले जाते. वादीचे संचालक मंडळाची सभा दिनांक १६.१०.२०२३ मधील ठराव क्रमांक १२ प्रमाणे वादीचे अधिकारपत्रक धारक म्हणून श्री. नवनाथ आनंदराव पांचाळ आहेत व त्यांना सदर कर्ज व्यवहाराची संपूर्ण माहिती आहे.

३. वादीचे पुढील कथनानुसार, प्रतिवादी हे वादी बँकेचे सभासद व भागधारक आहेत. प्रतिवादी नं. १ यांनी वादी बँकेकडे ऊस पीक कर्जाची मागणी केली. वादीने त्यांची आर्थिक अडचण लक्षात घेऊन त्यांची विनंती मान्य केली व योग्य त्या कायदेशीर कागदपत्रांच्या पूर्ततेअंती व करारातील अटींचे मान्यतेअंती प्रतिवादी नं.१ यांना दिनांक १९.०८.२०२२ रोजी कर्जखाते क्रमांक १७४/४३२६ प्रमाणे पीक कर्ज रक्कम रुपये ९६,०००/- दिलेले असून सदरील संपूर्ण कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ यांनी स्वीकारली. तसेच प्रतिवादी नं. १ यांनी सदर कर्ज रक्कमेची नियमित व्याजासह परतफेड करण्याची कराराप्रमाणे हमी दिली आहे. सदर कर्जास प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार असून कराराप्रमाणे ते प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीसाठी वैयक्तिक तसेच सामुहिकरित्या जबाबदार आहेत.

४. वादीचे पुढील कथन असे आहे, की सदर कर्जास तारण म्हणून प्रतिवादी नं. १ यांनी मौजे डोलखेडा, ता. जाफराबाद, जि. जालना येथील गट क्र. १०३ मधील ०१ हे ६४ आर. शेतजमीन वादीचे हक्कात नजर गहाण ठेऊन उपरोक्त कर्ज रक्कम घेतली आहे. सदर कर्जाचा बोजा उपरोक्त मिळकतीवर निर्माण झाला आहे. सदर कर्ज घेतेवेळी प्रतिवादी यांनी प्रतिवादी नं. १ यांचा कर्ज मागणी अर्ज, कर्ज मंजूरी आदेश, वचनचिठ्ठी सतत चालू रहावी याबाबतचे पत्र इत्यादी कायदेशीर कर्ज कागदपत्रांची पूर्तता करून दिलेली आहे. सदर सर्व मूळ कागदपत्रे वादीने प्रकरणात दाखल केलेली आहेत. प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेसोबत केलेल्या कराराप्रमाणे मुदतीत कर्ज रक्कम व व्याजाची नियमित परतफेड केली नाही. त्यामुळे प्रतिवादीचे कर्ज खाते थकीत झाले आहे. प्रतिवादी यांचेकडे दिनांक ३१.०३.२०२४ अखेर कर्जखाते मुद्दल व व्याज अशी एकूण येणे कर्ज रक्कम रुपये ६४,३०४/- दिनांक ३१.०३.२०२४ पासून पुढे प्रतिवादीकडून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत

१५ टक्के अधिक दंडव्याज ०२ टक्के असे एकूण १७ टक्के द.सा.द.शे. या दराप्रमाणे व्याजासह होणारी एकूण कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेस देणे बाकी आहे. वादीने प्रतिवादींना वेळोवेळी मागणी करूनही त्यांनी कर्ज रक्कम बुडविण्याच्या हेतूने वादीच्या विनंतीकडे दूर्लक्ष करून कर्ज रक्कमेची परतफेड केली नाही. त्यामुळे वादी बँकेने प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांना बँकेच्या विधीज्ञांमार्फत दिनांक १९.०८.२०२४ रोजी रजिस्टर्ड पोस्टामार्फत नोटीस पाठवून संपूर्ण कर्ज रक्कमेची त्यावरील व्याजासह मागणी केली. प्रतिवादींना सदर नोटीस तामील होऊनही प्रतिवादींनी दावा कर्ज रक्कमेचा भरणा वादी बँकेकडे केला नसल्याने वादीस सदर दावा दाखल करणेस कारण घडले आहे.

५. समन्सची बजावणी होऊनही प्रतिवादी नं १ ते ३ न्यायालयात हजर झाले नाहीत. त्यामुळे निशाणी १ वरील आदेशान्वये त्यांचेविरुद्ध दावा एकतर्फा चालविण्यात आला.

६. वाद कथनावरून पुढील मुद्दे विचारात घेतले आहेत. सदर मुद्दे व त्यावरील निष्कर्ष त्यांच्या कारणमिमांसेसह पुढीलप्रमाणे नोंदविले आहेत.

अ.क्र.	वादमुद्दे	निष्कर्ष
१.	प्रतिवादी नं. १ यांना रक्कम रुपये ९६,०००/- चे कर्ज दिले होते, हे वादी बँक शाबीत करते काय?	होकारार्थी
२.	प्रतिवादींकडून रक्कम रुपये ६४,३०४/- येणे असल्याचे वादी बँक शाबीत करते काय?	होकारार्थी
३.	मागणी केल्याप्रमाणे कर्जाची रक्कम १५ टक्के व्याज अधिक २ टक्के दंड व्याजासह मिळणेस वादी बँक पात्र आहे काय?	अंशतः होकारार्थी
४.	अंतिम आदेश व हुकूमनामा काय?	अंतिम आदेशानुसार

७. वादी बँकेने खालील साक्षीदार तपासले आहेत.

अ.नं.	साक्षीदाराचे नाव	निशाणी नंबर	साक्षीदाराची भूमिका
१	नवनाथ आनंदराव पांचाळ	१३	अधिकारपत्र धारक

८. वादी बँकेने खालील कागदपत्रे दाखल केली आहेत.

अ.क्र	कागदाचे वर्णन	निशाणी क्रमांक
१	पतसंस्थेच्या ठरावाची सत्यप्रत	१४
२	कर्ज मागणी अर्ज	१५
३	ऊस पीक कर्ज कार्यालयीन शीफारस	१६
४	वचनचिठ्ठी	१७
५	वचनचिठ्ठी सतत चालू रहावी म्हणून पत्र	१८
६	प्रतिवादी नं. १ तर्फे गहाणखत करारनामा	१९
७	प्रतिवादी नं. २ व ३ यांचेतर्फे जामीन करार	२०
८	धारणाधिकार व वजावट (संमती) पत्र	२१
९	प्रतिवादी नं. १ च्या नावाचा खाते उतारा	२२
१०	भारतीय पुरावा कायदा कलम ६५-ब अन्वयेचे प्रमाणपत्र	२३
११	विधीज्ञांमार्फत पाठवलेली नोटीस व पोस्टाच्या पावत्या	२४
१२	प्रतिवादी नं. २ व ३ यांचा नाममात्र सभासदत्वाचा अर्ज	२५

कारणमिमांसा

९. वादीने निशाणी २६ वरील पुरसिसअन्वये त्यांचा पुरावा बंद केला आहे. वादीतर्फे विधीज्ञ श्री. एन. आर. मापारी यांचा युक्तीवाद ऐकला. अभिलेखाचे अवलोकन केले.

मुद्दा क्रमांक १ बाबत :

१०. वादीने प्रस्तुत दावा प्रतिवादींकडून कर्जाची रक्कम अधिक व्याज व दंडव्याज वसूल होवून मिळण्याकरीता दाखल केलेला आहे. वादी बँकेने नवनाथ आनंदराव पांचाळ (वा.सा. क्र.१) यांचे सरतपासाचे शपथपत्र निशाणी क्रमांक १३ वर दाखल केले आहे. सदर साक्षीदाराने सरतपासात दाव्यातील कथनांची पुनरावृत्ती केली आहे. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी हे वादी बँकेचे सभासद व भागधारक आहेत. प्रतिवादी नं. १ यांना पैशाची आवश्यकता भासल्याने प्रतिवादी नं. १ यांनी वादी बँकेकडे कर्ज रक्कमेची मागणी केली. वादी यांनी अभिलेखावर निशाणी क्रमांक १५ वर प्रतिवादी नं. १ यांनी वादी पतसंस्थेकडे कर्ज मागणीसाठी केलेल्या अर्जाची मुळ प्रत दाखल केली आहे. सदर अर्जाचे अवलोकन केले

असता, प्रतिवादी नं. १ यांचे नाव अर्जदार म्हणून दिसून येत आहे व त्यात त्यांनी कर्ज मिळावे अशी मागणी केल्याचे दिसून येते.

११. तसेच, वादीतर्फे निशाणी १६ वर ऊस पीक कर्ज कार्यालयीन शीफारस दाखल करण्यात आली आहे. त्यावरून प्रतिवादी नं. १ यांना रक्कम रुपये ९६,०००/- करिता बँकेच्या संचालकांकडून मंजूरी व शिफारस देण्यात आल्याचे दिसून येते. वादीने निशाणी २२ वर प्रतिवादी नं. १ कर्ज खात्याचा सही शिक्क्यांचा उतारा दाखल केला आहे. त्याचे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. १ यांचे नाव दिसून येत आहे. सदरचा खाते उतारा दिनांक १९.०८.२०२२ ते ३१.०३.२०२५ या कालावधीतील असून त्यावर प्रतिवादी नं.१ यांचे नाव व खाते क्रमांक ०१२०१७४००००४३२६ नमूद असल्याचे तसेच, दिनांक १९.०८.२०२२ रोजी रक्कम रुपये ९६,०००/- सदर खात्यात जमा झाल्याचे दिसून येते.

१२. वादीच्या तोंडी पुराव्यावरून तसेच अभिलेखावर दाखल कागदपत्रांवरून प्रतिवादी नं. १ यांनी कर्ज मागणी केल्याचे व सदर मागणी मान्य होऊन त्यांना रक्कम रुपये ९६,०००/- चे कर्ज वादी बँकेने दिल्याचे दिसून येते. प्रतिवादी दाव्यात हजर न झाल्याने वादीचा पुरावा अबाधित राहिला आहे. तसेच, वादीच्या कथनाविरुद्ध अभिलेखावर कोणताही पुरावा दाखल नसल्याने प्रतिवादी नं.१ यांनी वादी बँकेकडून रक्कम रुपये ९६,०००/- चे कर्ज घेतलेचे वादी बँकेने तोंडी व कागदोपत्री पुराव्याद्वारे सिद्ध केले आहे. अभिलेखावर दाखल कर्ज मागणी अर्ज (निशाणी १५), ऊस पीक कर्ज कार्यालयीन शीफारस (निशाणी १६) व कर्ज खात्याचा सही शिक्क्याचा उतारा (निशाणी २२) चे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. १ यांना वादी बँकेने रक्कम रुपये ९६,०००/- चे कर्ज दिल्याचे दिसून येत आहे. सबब मुद्दा क्रमांक १ चा निष्कर्ष होकारार्थी नोंदविला आहे.

मुद्दे क्रमांक २ व ३ बाबत :

१३. वरील मुद्दे परस्पर संबंधित असून, ते एकाच कर्ज व्यवहारातून उत्पन्न झालेले आहेत. त्यामुळे पुराव्याची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी हे मुद्दे एकत्र चर्चेला घेतले आहेत. श्री. पांचाळ (वा.सा.क्र. १) यांनी निशाणी क्रमांक १३ वरील सरतपासात असे कथन केले आहे, की प्रतिवादी यांचेकडे दिनांक ३१.०३.२०२४ अखेर कर्जखाते मुद्दल व व्याज अशी एकूण येणे

कर्ज रक्कम रुपये ६४,३०४/- दिनांक ३१.०३.२०२४ पासून पुढे प्रतिवादीकडून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत १५ टक्के अधिक दंडव्याज ०२ टक्के असे एकूण १७ टक्के द.सा.द.शे. या दराप्रमाणे व्याजासह होणारी एकूण कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेस देणे बाकी आहे. वादीने आपल्या कथनांना पुष्टी देण्याकरीता अभिलेखावर प्रतिवादीच्या कर्ज खात्याचा सही शिक्क्याचा उतारा निशाणी २२ वर दाखल केला आहे. सदर खाते उताऱ्याचे अवलोकन केले असता त्यावर खातेदाराचे नाव म्हणून प्रतिवादी नं. १ चे नाव दिसून येते. तसेच उताऱ्यात दिनांक २६.०६.२०२४ अखेर रक्कम रुपये ६४,३०४/- बाकी रक्कम असल्याचे दिसून येत आहे.

१४. वादी बँकेने प्रतिवादी यांना कर्ज रक्कम त्यावरील व्याजासह परतफेड करण्याची वेळोवेळी मागणी केली, असे साक्षीदाराने सरतपसात कथन केले आहे. वादीने अभिलेखावर प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांना पाठविलेल्या नोटीसची प्रत (निशाणी २४) वर दाखल केली आहे. त्याचे अवलोकन केले असता त्यावर प्रतिवादी क्रमांक १ ते ३ यांना दिनांक १९.०८.२०२४ रोजी नोटीस पाठविल्याचे दिसून येते. तसेच, सदर नोटीसमध्ये दिनांक ३१.०३.२०२४ पर्यंत रक्कम रुपये ६४,३०४/- येणे बाकी असल्याचे नमुद आहे. सदर नोटीस मिळाल्यापासून ०७ दिवसांच्या आत रक्कम व्याजासह भरावी, असा मजकूर देखील नमुद आहे. कर्ज खात्याचा सही शिक्क्याचा उतारा (निशाणी २२) चे अवलोकन केले असता प्रतिवादी नं. १ कडून दिनांक २६.०६.२०२४ अखेर रक्कम रुपये ६४,३०४/- वादी बँकेला येणे बाकी असल्याचे दिसून येते.

१५. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार आहेत, सबब हे वादीला सिद्ध करणे गरजेचे आहे. वादी यांनी आपल्या कथनांना पुष्टी देण्याकरीता अभिलेखावर प्रतिवादी नं. २ व ३ यांचा जामीन करार (निशाणी २०) दाखल केला आहे. सदर करारनाम्याचे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. २ व ३ हे प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या रक्कम रुपये ९६,०००/- कर्जास जामीन राहत आहेत, असा मजकूर नमूद आहे. तसेच, कर्जदार यांनी घेतलेले कर्ज व्याजासह परत देण्याची खात्री प्रतिवादी नं. २ व ३ यांनी लिहून दिल्याचे दिसून येत आहे. तसेच वचनचिठ्ठी (निशाणी १७) यावर प्रतिवादी नं. २ व ३ यांच्या जामीनदार म्हणून सहा आहोत. थोडक्यात, अभिलेखावर दाखल तोंडी व

कागदोपत्री पुराव्यावरून प्रतिवादी नं. २ व ३ हे प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या कर्जास जामीनदार राहिल्याचे वादी बँकेने सिद्ध केले असल्याचे दिसून येत आहे.

१६. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी यांनी कर्जाच्या रकमेची परतफेड केलेली नाही. प्रतिवादी प्रस्तुत दाव्यात हजर झाले नाहीत. सबब वादीचा पुरावा अबाधित व विनाआव्हानित राहिला आहे. प्रतिवादी यांनी रक्कम रुपये ६४,३०४/- वादीस दिले, याबाबत कोणताही कागदोपत्री पुरावा अभिलेखावर दाखल नाही. सबब अभिलेखावर दाखल असणाऱ्या कर्ज खात्याचे अवलोकन केले असता वादी बँकेला प्रतिवादी नं. १ हे रक्कम रुपये ६४,३०४/- अद्याप देणे लागतात, असे दिसून येते. सबब प्रतिवादी नं. १ हे कर्जदार म्हणून व प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार म्हणून एकत्रीत व संयुक्तरित्या कर्ज रक्कम अदा करणेस जबाबदार असल्याचे दिसून येते. थोडक्यात वादी बँक ही प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांचेकडून संपूर्ण कर्जाची रक्कम म्हणजेच ६४,३०४/- रुपये वसूल होवून मिळण्यासाठी पात्र आहे, हे वादीने सिद्ध केले आहे.

१७. वादी पतसंस्थेने दिनांक ३१.०३.२०२४ पासून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत व्याज १५ टक्के व दंडव्याज २ टक्के असे मिळून १७ टक्के या व्याजदराने व्याजाची मागणी केली आहे. मात्र अभिलेखावर दाखल कर्जासंबंधीच्या सर्व कागदपत्रांवर १४ टक्के व्याज नमुद आहे. तसेच वादीने दंड व्याज २ टक्के याबाबत कोठेही कोणतीही स्पष्ट तरतूद नमुद केलेली दिसून येत नाही. मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी Central Bank of India v. Ravindra (2001) या न्यायनिर्णयात असे नमुद केलेले आहे, की “Penal interest must be specifically agreed between the parties. If there is no clear contractual clause, penal interest cannot be granted.” वादीने मागितलेल्या २ टक्के दंड व्याजाला कोणत्याही कागदोपत्री पुराव्याचा आधार नाही. त्यामुळे वादीला १५ टक्के व दंडव्याज २ टक्के असे मिळून १७ टक्के व्याज आकारता येणार नाही. तर केवळ कागदपत्रांवर नमुद असलेले १४ टक्के व्याज आकारता येईल, असे दिसून येते.

१८. तसेच मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी Central Bank of India v. Ravindra (2001) या न्यायनिर्णयात असे नमुद केलेले आहे, की “Interest becomes payable from the

date immediately after the amount becomes due.” थोडक्यात ज्या दिवशी थकबाकी 'देय' (due) ठरते, त्याच्या पुढील दिवशीपासून व्याज सुरू होते. वादीने दिनांक ३१.०३.२०२४ रोजीपर्यंत रक्कम रुपये ६४,३०४/- येणे बाकी असल्याचे नमुद केले आहे. त्यामुळे व्याजाची सुरुवात दिनांक १.०४.२०२४ रोजीपासून होईल. करिता, करारनाम्यात नमुद असल्याप्रमाणे केवळ १४ टक्के द.सा.द.शे. व्याज दिनांक ०१.०४.२०२४ पासून मंजूर करणे योग्य व न्यायोचित होईल. सबब मुद्दे क्रमांक २ व ३ चे निष्कर्ष त्याप्रमाणे नोंदविण्यात आले आहेत.

मुद्दा क्रमांक ४ बाबत :

१९. अभिलेखावरील पुराव्यावरून प्रतिवादी नं. १ ते ३ एकत्रीत व संयुक्तीकरित्या वादीस रक्कम रुपये ६४,३०४/- देणे लागत असल्याचे दिसून येते. सबब मुद्दे क्रमांक १ ते ३ च्या निष्कर्ष प्राप्तीनुसार व मुद्दा क्रमांक ४ च्या अनुषंगाने खालील आदेश पारीत करण्यात येतो.

आदेश

१. विवाद खर्चासह अंशतः मंजूर करण्यात येतो.
 २. प्रतिवादी नं.१ ते ३ यांनी कर्जाची थकीत रक्कम रुपये ६४,३०४/- एकत्रीत व संयुक्तीकरित्या वादीला त्वरीत द्यावी.
 ३. वादी संस्था प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांचेकडून थकीत रक्कमेवर दिनांक ०१.०४.२०२४ रोजीपासून रक्कम वसूल होईपर्यंत द.सा.द.शे.१४ टक्के व्याज मिळणेस पात्र राहील.
 ४. येणेप्रमाणे हुकूमनामा करण्यात यावा.
- (खुल्या न्यायालयात घोषित करण्यात आला.)

ठिकाण : औरंगाबाद
दिनांक : १२.०८.२०२६

स्वाक्षरीत/-
(मनिषा ना. थोरात)
न्यायाधीश, सहकार न्यायालय,
औरंगाबाद

CERTIFICATE

I affirm that the contents of this PDF file are word to word same as per original Judgment/Order.

Name of the Stenographer : Smt. S.S. Shingade
Court : Co operative Court, Aurangabad
Judgment/Order Signed by P.O. On : 12.08.2025
Judgment/Order uploaded on : 12.08.2025